

ارایه الگوی پارادایمی بازسازی و بهسازی نظام استاندارد مهارت بر اساس روش داده بنیاد در استان کردستان

نام و نام خانوادگی نویسنده اول (نویسنده مسؤول)^۱ (شادی علیرضایی)
نام و نام خانوادگی نویسنده دوم^۲ (رضا شیخ رشی)

چکیده

هدف اصلی پژوهش حاضر، ارایه الگوی پارادایمی بازسازی و بهسازی نظام استاندارد مهارت در اداره کل آموزش فنی حرفه ای کردستان است. با بهره گیری از روش شناسی آمیخته (کمی و کیفی)، تکنیک سه سویه سازی (مصاحبه، بررسی، اسناد و مدارک و پرسشنامه) و روش داده بنیاد، اطلاعات مورد نیاز جمع آوری و تحلیل شدند. بر اساس داده های کمی و کیفی به دست آمده از پژوهش، الگوی پارادایمی بازسازی و بهسازی نظام استاندارد آموزشی در استان کردستان و شهر سنندج بر اساس روش داده بنیاد ارایه شده است. در الگوی پارادایمی، برای تبیین بهتر نظریه مطرح شده، عناصر پنجگانه مرتبط با استانداردهای آموزشی در شهر سنندج (پدیده مورد مطالعه، شرایط علی، زمینه تاثیر گذار، عامل های مداخله گر، راهبردهای مورد نظر و پیامدها) مورد توجه قرار گرفته شده است.

کلید واژگان: الگوی پارادایمی، ارزشیابی، اثر بخشی، نیاز سنجی، استاندارد مهارت

^۱. کارشناسی ارشد، مربی فنی حرفه ای، ۰۹۱۸۶۶۵۷۴۹۸، shadi.alirezaee@yahoo.com
^۲. کارشناسی ارشد، مدرس دانشگاه علمی کاربردی، ۰۹۱۸۲۰۴۰۰۶۰، reza.rashi@yahoo.com

Developing a Paradigmatic Model of Reconstruction and Development of Educational Standards Based on Grounded Theory in Kurdistan

۱- (Shadi Alirezaee)

۲- (Reza Shaikhrashi)

Abstract

The present research aimed to develop a paradigmatic model of reconstruction and development of the educational standard paradigm in the management skills of vocational education Kurdistan. We used a mixed method research (quantitative and qualitative) and triangulation technique (interviews, archive analysis and questionnaires). Also data were analyzed based on Grounded Theory approach. The results revealed five dimensions such as phenomena of study, casual conditions, impact factors, intervention factors, strategies and outcomes.

Keywords: Skill Standard , Evaluation, Effectiveness, Paradigmatic Model.

مقدمه

استاندارد آموزش (مهارت)، در نظام آموزش فنی و حرفه ای روزه روز از اهمیت بیشتری برخوردار می گردد. بر اساس ماده ۲۱ قانون برنامه پنجم توسعه کشور، دولت مکلف است به منظور گسترش شایستگی حرفه ای از طریق افزایش دانش و مهارت با نگرش به انجام کار واقعی در محیط، اصلاح هرم تحصیلی نیروی کار و ارتقا و توانمندسازی سرمایه های انسانی، کاهش فاصله سطح شایستگی نیروی کار کشور با سطح استاندارد جهانی و ایجاد فرصت های جدید شغلی و حرفه ای برای جوانان و ارتقاء جایگاه آموزش های فنی و حرفه ای برای نظام آموزش فنی و حرفه ای و علمی- کاربردی کشور اعم از رسمی، غیر رسمی و سازمان نیافته، ظرف یکسال از تاریخ تصویب این قانون در محورهای زیرساز کارهای لازم را تهیه و با پیش بینی الزامات مناسب اجرا کند:

آموزش فنی و حرفه ای باید همگام و گاهی پیشگام از دنیای تکنولوژی مسیر خویش را طی کند و همواره تغییرات فناوری و پیچیدگی های دنیای کار را در برنامه های درسی خویش لحاظ نماید. به بیانی بهتر، باید پایداری رشته های تحصیلی در پایش مداوم باشد. رشته های تحصیلی آموزش فنی و حرفه ای باید از دنیای کار و اشتغال گرفته و تغییرات لازم همواره با تغییر دنیای کار و فناوری های جدید، در محتوا و روش ها لحاظ شود. بنابراین، آنچه که در آموزش های فنی و حرفه ای جدید باید مد نظر برنامه ریزان قرار گیرد، ایجاد رشته های جدید (= بین رشته ای) متناسب با دنیای کار است.

برنامه های درسی در این آموزش ها، باید به تناسب از همه منابع دانش سازمان یافته، دانش یادگیرنده و دانش سازمان یافته، دانش یادگیرنده و دانش جامعه استفاده کند و همواره برداشت تلفیقی از منابع سه گانه را دستور کار خویش قرار دهد. تاکید بیش از حد بر دانش سازمان یافته، محرومیت این نظام از نیازهای جامعه و نادیده گرفتن تفاوت های یادگیرندگان را در پی خواهد داشت. محتوای آموزش های فنی و حرفه ای باید با دیدگاه کل نگر و توجه به همه حیطه های یادگیری، شناختی، روان حرکتی و عاطفی تهیه شود و در آن به ابعاد سه گانه شایستگی های دانش آموختگان شامل شایستگی های فنی، شایستگی های یادگیری و شایستگی های اجتماعی به صورت متوازن توجه شود. برنامه ریزی درسی و استاندارد های آموزشی و مهارتی در آموزش فنی و حرفه ای باید در فضای مشارکتی با صاحبان مشاغل، صنعت، کارفرمایان و استادکاران حرفه ای و نیز در فضای نزدیک به حوزه عمل (کارخانه- مدرسه) انجام گیرد و برای پاسخگویی از انعطاف بالایی برخوردار باشد.

استاندارد های آموزش (مهارت) عبارتند از: دانش و مهارت هایی که توسط کارفرمایان تعریف شده تا موفقیت کارکنان در شغل تضمین شود. استاندارد ها بر حسب زمینه ها و شرایط حرفه، تعریف شده و توسط نمایندگی از آن حرفه اعتبار سنجی خواهد شد. استاندارد ها مشتمل بر کارکردها، وظایف، معیارهای عملکردی برای یک شغل خاص هستند که دانش، مهارت و توانایی مورد نیاز برای تحقق انتظارات کارفرما را مشخص می سازد. استاندارد مهارت (آموزشی) بر اساس استانداردهای حرفه ای تعریف می شوند و شامل اهداف یادگیری که کسب مهارت و دانش خاصی را دنبال می کنند، هستند (فرتول، لوئیس و دی جی، ۲۰۰۱). به بیان دیگر استانداردهای مهارت، مشخصات عملکردی را تعریف می کند که در آن دانش، مهارت و توانایی فرد برای موفقیت در شغل مشخص می شود. این استاندارد ها میان کارفرمایان و شاغلین یا جویندگان کار، مراکز و ارائه دهندگان کارآموزی و شاغلین، جویندگان کار و مراکز و برنامه های کارآموزی شغلی، رابطه برقرار می سازند (مهر علی زاده ۱۳۹۰). در زمینه استاندارد های مهارتی، دیدگاه های مختلفی در دیگر کشورها توسط لوش^۱ (۲۰۰۰) پاولسون^۲ (۲۰۰۱) فرتول و همکاران^۳

^۱ Losh

^۲ Paulson

^۳ Fretwell et all

(۲۰۰۱) و مارزانو و کندال^۱ (۲۰۰۷) و همچنین در ایران توسط احمد آلی (۱۳۸۶)، مهرعلی زاده و همکاران (۱۳۸۹)، نجفی، الهام و خلفی (۱۳۹۱) و آزاد (۱۳۸۷) ارائه شده است. به طور کلی مجموعه عواملی همانند جهانی شدن، تغییرات بازار کار، تغییر در فناوری و تغییر در ذائقه مصرف کنندگان و از همه مهمتر ساست گذاری های جدید سازمان فنی و حرفه ای کشور و استان کردستان ضرورت توجه و پرداختن به موضوع استانداردهای مهارت را به وجود آورده است. بنابراین، مساله پژوهش حاضر آن است تا مشخص کند در تدوین استانداردهای آموزش شغلی و شایستگی در استان کردستان، چه چالش ها و فرصت هایی وجود دارد؟

اهداف پژوهش

هدف اصلی پروژه حاضر، ارائه الگوی پارادیمی بازسازی و بهسازی نظام استاندارد مهارت در اداره کل آموزش فنی و حرفه ای کردستان است. در این زمینه آگاهی از روند تدوین استانداردهای آموزش (مهارت) تدوین شده موجود فنی و حرفه ای کشور و استان کردستان و شناسایی چالش ها و فرصت های مربوطه در دستیابی به یک الگو ضروری است.

۱. بررسی و شناسایی موانع سازمانی ایجاد شده از سوی کارفرمایان در زمینه استاندارد مهارت
۲. بررسی چالش ها و فرصت های موجود در رابطه با مدرسین جهت تدریس و آموزش استانداردهای مهارت
۳. بررسی چالش ها و فرصت های موجود نیازسنجی استانداردهای مهارت
۴. بررسی چالش ها و فرصت های موجود طراحی استاندارد های مهارت
۵. بررسی چالش ها و فرصت های موجود اجرای استانداردهای آموزش شغلی تدوین شده
۶. بررسی چالش ها و فرصت های موجود ارزیابی اثر بخشی استانداردهای آموزش شغلی اجرا شده

روش شناسی پژوهش

روش پژوهش، انجام مطالعه به صورت آمیخته^۲ (کمی و کیفی) بوده است. نظر به گستردگی حوزه مطالعه در سطح استان کردستان به منظور جمع آوری داده های لازم، شهر سنندج به عنوان جامعه آماری انتخاب شد. در واقع، به دلیل گستردگی شهر سنندج و تمرکز سازمان ها و دستگاه های اجرایی، شرکت ها و بنگاه ها و مراکز دولتی و خصوصی در این شهر، می توان تصویری از وضعیت استانداردهای شغلی را برای شهر سنندج ارائه کرد. از مراکز آموزش فنی و حرفه ای سنندج (مرکز خواهران، مرکز امان الهی و شهید ورمقانی و آموزشگاه های آزاد برای مطالعه نمونه گیری به عمل آمده است.

جدول شماره ۱. جامعه آماری و نمونه پاسخگویان پرسشنامه پژوهش

عنوان مرکز	جامعه آماری	جامعه نمونه	تعداد پرسشنامه دریافت شده
تعداد مراکز آموزش فنی و حرفه ای شهر سنندج	۵	مدیران: ۵ مریبان: ۳۰ کارآموزان: ۲۰۰	مدیران: ۵ مریبان: ۲۷ کارآموزان: ۱۵۵
تعداد مراکز آموزشگاه های آزاد فنی و حرفه ای شهر سنندج		مدیران: ۳ مریبان: ۷ کارآموزان: ۴۵	مدیران: ۳ مریبان: ۵ کارآموزان: ۳۰
جمع کل		مدیران: ۸ مریبان: ۳۷ کارآموزان: ۲۴۵	مدیران: ۸ مریبان: ۳۲ کارآموزان: ۱۸۵

^۱ Marzano and Kendall

^۲ Mixed Method

در توضیح روش های جمع آوری اطلاعات باید گفت از کتابخانه و آرشیو سازمان فنی و حرفه ای کشور و دیگر مراکز علمی و دانشگاهی داخلی و خارجی، مصاحبه، پرسشنامه و مشاهدات و تجارب پژوهشگران استفاده شد. در بخش مصاحبه نمونه گیر بر اساس روش هدفمند بوده است و در این راستا با مدیران اداره کل فنی و حرفه ای استان کردستان، مدیران مراکز فنی و حرفه ای سنندج، مدیران آموزشگاه های آزاد، تدوین گران استاندارد، مربیان و کارآموزان دوره های استاندارد مصاحبه هایی به عمل آمد. تعدادی از مصاحبه ها با روش بحث گروهی و تعدادی نیز به صورت موردی انجام گرفت. مطالب مورد مصاحبه بر حسب نیاز یادداشت برداری شد و با توجه به روش های تحلیل کیفی داده بنیاد^۱، برای کد گذاری مطالب اظهار شده از سوی مصاحبه شوندگان، از روی کد گذاری آزاد یا باز^۲، کد گذاری محوری^۳، کد گذاری انتخابی^۴، (اشتروس و کوربین ۱۹۹۰: ۵۵) استفاده شد. در کد گذاری باز، متن هر متحبه چندبار خوانده شده و جمله های اصلی آن استخراج و به صورت کدهایی ثبت گردید و کدهایی که به لحاظ مفهومی با یکدیگر مشابه بود دسته بندی شد. در کد گذاری محوری، کدها و دسته های اولیه ای که در کد گذاری باز ایجاد شده بود، با یکدیگر مقایسه و ضمن ادغام موارد مشابه، دسته هایی که به یکدیگر مربوط می شدند، حول محور مشترکی قرار گرفتند. این مرحله بر شرایطی متمرکز بود که به پدیده مورد نظر منجر می شد. آنگاه کد گذاری انتخابی مشخص شد. در این مرحله پژوهشگر ضمن تمرکز بر فرایندی که در داده ها نهفته بود توجه خود را به این امر معطوف کرد که کدام مقوله یا متغیر بیش از همه در داده ها تکرار شده، و قادر است سایر متغیرها را به یکدیگر ارتباط دهد و از این طریق کدگذاری انتخابی به صورت متغیر اصلی^۵ مشخص گردید. به طور کلی سعی شد با توجه به ماهیت موضوع "شناسایی چالش و فرصت های موجود در روند تدوین استانداردهای آموزش شغلی و شایستگی" و همچنین شرایط افراد مورد مصاحبه در محور کد گذاری انتخابی کدهای زیر برگزیده شوند:

- فرصت ها و چالش ها در زمینه نیاز سنجی استانداردهای آموزش شغلی و شایستگی در کشور و شهر سنندج،
- فرصت ها، و چالش ها در زمینه طراحی استانداردهای آموزش شغلی و شایستگی در کشور و شهر سنندج،
- فرصت ها و چالش ها در زمینه اجرای استانداردهای آموزش شغلی و شایستگی در کشور و شهر سنندج،
- فرصت ها و چالش ها در زمینه ارزیابی استانداردهای آموزش شغلی و شایستگی در کشور و شهر سنندج،
- فرصت ها و چالش ها در زمینه میزان همکاری کارفرمایان با استانداردهای آموزش شغلی و شایستگی در کشور و شهر سنندج،

روایی محتوایی مصاحبه ها توسط افراد ذی صلاح و اساتید مجرب، مثبت تشخیص داده شده و سوالات مصاحبه ها با اهداف و سوالات اصلی موضوع پژوهش منطبق گشته و اعتبار آن نیز مثبت ارزیابی شد. به منظور آگاهی از دیدگاه های مدیران، تدوین گران استاندارد، کارآموزان و مربیان نسبت به مولفه های موثر در شناسایی چالش ها و فرصت های موجود در روند تدوین استانداردهای آموزش شغلی و شایستگی بر مبنای اطلاعات حاصله از ادبیات پژوهش و مبانی نظری، پرسش نامه ای بدست آمده و در این رابطه به پرسش نامه طراحی شد

^۱ Grounded theory

^۲ Open Coding

^۳ Axial Coding

^۴ Selective Coding

^۵ Core Variable

- پرسش نامه ی مدیران کارشناسان ستادی اداره ی کل و مدیران آموزشگاه های فنی و حرفه ای شهر سنندج در خصوص کیفیت استانداردهای آموزشی (مهارت)
- پرسشنامه مربیان و تدوین گران استاندارد در خصوص کیفیت استانداردهای آموزشی (مهارت)
- پرسشنامه کارآموزان استانداردهای آموزشی

هر کدام از پرسشنامه ها دارای دو بخش اطلاعات شخصی و سوالات مربوط به فرصت ها و چالش های استانداردهای آموزشی شغلی شایستگی است. سوالات برای هرگویه با مقیاس ۰ تا ۲۰ در نظر گرفته شده است زیرا پاسخگویان با این شیوه نمره گذاری آشنایی بیشتری داشتند.

- روایی محتوایی پرسشنامه بر اساس نظرات کارشناسان اداره کل فنی و حرفه ای استان کردستان ۸ تن از اعضای هیئت علمی دانشگاه کردستان (رشته های مهندسی، مدیریت، علوم تربیتی و روانشناسی، علوم اجتماعی) تعیین شد.
- مطالعه مقدماتی پرسشنامه برای تعیین روایی محتوایی پرسشنامه بصورت مقدماتی بین ۱۰ کارآموز، ۵ مربی، و ۳ مدیر توزیع و ایرادات محتوایی و متنی گویه ها بر طرف شد
 - اعتبار پرسشنامه ها برای تعیین ضریب اعتبار پرسشنامه ها از روش آلفای کرونباخ استفاده به عمل آمد.

بحث و نتیجه گیری و پیشنهادات

پروژه ی حاضر در صدد بود الگوی پارادایمی بازسازی و بهسازی نظام استاندارد مهارت را در اداره کل آموزش فنی و حرفه ای ارائه کند. در توصیف و تحلیل استانداردهای مهارت در شهر سنندج گفته شد استانداردهای شغلی و استانداردهای آموزشی ارزیابی مرتبط با آنها حلقه ی ارتباطی نیازهای بازار کار و توسعه سرمایه انسانی (برنامه آموزشی و مهارتی) است و تاثیر بلند مدتی بر زندگی شهروندان دارد. استانداردهای حرفه ای می تواند کیفیت برنامه آموزشی و مهارتی را ارتقا دهد. زیرا این استانداردها می تواند ارتباط مستقیم آموزش با بازار کار و اقتصاد را نشان دهند. این استانداردها دارای خروجی های اقتصادی و اجتماعی هستند در این قسمت، مسائل الگوی پارادایمی بازسازی و بهسازی نظام استاندارد آموزشی در استان کردستان و شهر سنندج بر اساس اطلاعات بدست آمده است.

- سوابق و پیشینه موضوع پژوهش در زمینه استانداردهای آموزشی،
- مصاحبه با تدوین گران استاندارد مدیران و کارشناسان اداره کل فنی و حرفه ای استان کردستان و شهر سنندج.
- توزیع پرسشنامه ها میان فراگیران، مربیان، تدوین گران استاندارد و مدیران و کارشناسان اداره کل فنی و حرفه ای شهر سنندج

بنابراین در ادامه بحث به تبیین الگوی پارادایمی بازسازی و بهسازی نظام استاندارد آموزشی در استان کردستان و شهر سنندج بر اساس روش داده بنیاد می پردازیم. همان گونه که بیشتر هم ذکر شد. در الگوی پارادایمی (که توسط اشتروس و کوربین (۱۹۹۰) ارائه شد) برای تبیین بهتر نظریه مطرح شده باید عناصر پنجگانه (پدیده مور مطالعه، شرایط علمی، زمینه تاثیر گذاری، عامل های مداخله گر، راهبردهای مورد نظر و پیامدها) مورد توجه قرار گیرد در حقیقت بحث و نتیجه گیری ناظر بر تشریح الگوی پیشنهادی است.

نمودار شماره ۱: الگوی پارادایمی چالش‌ها و فرصت‌ها و عملکرد نظام استانداردهای آموزشی استان کردستان بر اساس نظریه داده بنیاد

مقاله محوری

مقاله محوری، ایده حادثه یا اتفاق اصلی است که سلسله کنش‌ها/کنش‌های متقابل به کنترل کردن و اداره کردن آنها معطوف و بدان مربوط می‌شوند (استرس کوربین، ۱۹۹۰، ترجمه محمدی، ۱۳۹۰؛ ۱۰۱) ما در این پژوهش، "چالش‌ها و فرصت‌ها و عملکرد استانداردهای آموزشی استان کردستان" را به عنوان مقاله محوری پژوهش در نظر گرفته ایم.

شرایط زمینه‌ای

این مقاله‌ها که به مقاله‌ی‌های محیطی هم معروف هستند، نشانگر یک سلسله شرایط خاصی است که راهبرد را تحت تاثیر قرار میدهند (استراس و کوربین، ترجمه محمدی، ۱۳۹۰؛ ۱۰۲). عدم احساس نیاز ذی‌نفعان، مشخص نبودن ساختار مشارکت کارفرمایان و مراکز آموزش فنی و حرفه‌ای و همچنین عدم انسجام سازمانی در سازمان فنی و حرفه‌ای کشور و اداره کل فنی و حرفه‌ای استان کردستان، به عنوان مقاله‌های زمینه‌ای در نظر گرفته شده است. مقاله اول از شرایط زمینه‌ای، عدم احساس نیاز ذی‌نفعان به استانداردهای آموزشی یعنی بازار کار، کارفرمایان، شاغلین، جویندگان کار و افراد علاقمند است. علی‌رغم اهمیت و ضرورت استانداردهای آموزشی، هنوز میان شهر سنندج و رسیدن به مزایای استانداردها فاصله زیادی وجود دارد. بنا به نظریه مبتنی بر نیازها، انسان نیازها و خواسته‌هایی دارد که موجد انگیزه‌هایی برای بروز رفتار خاص می‌شود و با به کار گرفتن آگاهی و شعور، بایدهایی را در انسان به وجود می‌آورد. در نتیجه، هر باید، معمول اقتضای نیازهای طبیعی و تکوینی انسان است. اگر فرد نیاز اساسی به چیزی داشته باشد، آن‌گاه به منظور کسب و حفظ آن، برای خویشتن دلیلی دارد. البته اهمیت و تقدم رفتارها، به ماهیت و نوع نیاز برانگیزاننده رفتار بستگی دارد.

مقاله دوم، مشخص نبودن ساختار مشارکت و تعامل کارفرمایان و دستگاه‌های اجرای دولتی و خصوصی با مراکز فنی و حرفه‌ای در طراحی و اجرا و ارزشیابی استانداردهای آموزشی است. به بیان دیگر، استانداردهای آموزشی زمانی جایگاه واقعی خود را به دست خواهند آورد که تعامل مطلوبی بین کارفرمایان و دستگاه‌های اجرایی دولتی و خصوصی با مراکز فنی و حرفه‌ای در طراحی و اجرا و ارزشیابی استانداردهای آموزشی به وجود آید. مهم‌تر آنکه حد و مرز روابط و شمارکت و تعامل مشخص و شفاف سازی شود تا طرفین بتوانند روابط مستحکمی را بر اساس نیاز متقابل، ارزش‌آفرینی، احترام، اعتماد و اختیار توسعه دهند.

و مقاله سوم، نا هماهنگی و نارسایی انسجام سازمان فنی و حرفه‌ای کشور و اداره کل فنی و حرفه‌ای استان کردستان و شهر سنندج در زمینه طراحی، مدیریت، اجرا، ارزشیابی و بازنگری به وضوح آشکار است.

شرایط مداخله‌ای

شرایط مداخله‌ای، شرایط کلی و وسیعی هستند که بر چگونگی کنش متقابل و راهبردهای پیشنهادی اثر می‌گذارند (استرس و کوربین، ۱۹۹۰، ترجمه محمدی، ۱۳۹۰؛ ۱۰۴). در این پژوهش، سه مقاله عوامل و شرایط اقتصادی، عامل سیاسی و قدرت و عامل فرهنگی به عنوان مقاله‌های شرایط مداخله‌ای تشخیص داده شدند.

یکی از مقوله‌های مداخله‌ای، عوامل و شرایط اقتصادی است. محدودیت‌های منابع مالی سازمان فنی و حرفه‌ای کشور و استان کردستان موجب می‌شود تا سرمایه‌گذاری در زمینه استانداردهای آموزشی نسبت به گذشته کاهش یابد. از طرفی انتقال بخشی از هزینه‌های مربوطه بر دوش متقاضیان احتمالاً منجر به کاهش استقبال و یا حذف افرادی می‌شود که نیاز واقعی برای شرکت در استانداردها دارند.

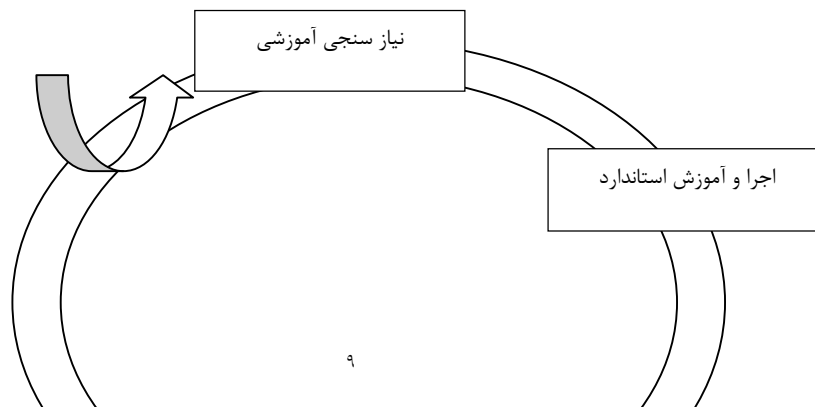
مقوله دوم، از شرایط مداخله‌ای، عامل سیاسی و قدرت است. این عامل به شرایط و سازوکار سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور و کارفرمایان و دستگاه‌های اجرایی در بخش‌های دولتی و خصوصی برمی‌گردد. این سازمان و همچنین، کارفرمایان و دستگاه‌های اجرایی در بخش‌های دولتی و خصوصی بنا به دلایل سیاسی و قدرت سازمانی اجازه مداخله و همکاری و تعامل کم‌تری به همدیگر را می‌دهند. اصولاً سابقه همکاری میان بخش‌های دولتی و خصوصی در ایران به دلایل سیاسی اندک است. در این رابطه در بین مسئولان ارشد این سازمان‌ها میل شدید به محافظه‌کاری وجود دارد و این رفتار به مسئولین مراکز در سطوح عملیاتی نیز انتقال داده شده است و آنها نیز در این زمینه مانند مسئولین ارشد خود عمل می‌کنند. در واقع، می‌توان گفت که ساختار متمرکز سازمان آموزش و پرورش و اختیارات محدود مدیران در سطح استان از یک طرف و قوانین انعطاف‌ناپذیر کارفرمایان بخش‌های دولتی و خصوصی از سوی دیگر، موجب شده تعامل مطلوبی در زمینه استانداردهای آموزشی میان کارفرمایان و اداره کل فنی و حرفه‌ای استان کردستان و شهر سنندج به وجود نیاید.

مقوله مداخله‌ای سوم، عمل فرهنگی است. این مورد در بیان همه‌گروه‌های ذی‌نفع استانداردهای آموزشی، به چشم می‌خورد. ضعف فرهنگی، یکی از عوامل زمینه‌ای مهم و تاثیرگذار بر عملکرد استانداردهای آموزشی فنی و حرفه‌ای است. عدم آگاهی ذی‌نفعان شاغل و غیر شاغل از مزایای دوره‌های آموزشی جایگاه نازل این دوره‌ها به دلیل عدم ارتباط آنها با مدارک رسمی موجود کشور برای استخدام و برخورداری از مزایای قانونی باعث شده است تا در استان کردستان و شهر سنندج، نگرش فرهنگی نازلی به این استانداردها به وجود آید. به بیان دیگر، عامل دیگری که باعث شده در ایران توجه زیادی به آموزش مهارتی نشود، گرایش بیش از اندازه دانشگاه‌ها و نظام آموزشی ما به مدرک‌گرایی است. این باعث شده است تا دانش‌آموزان و دانشجویان ایران، به سوی اخذ این مدارک تمایل بیشتری داشته باشند و از اهمیت آموزش مهارتی و فنی و حرفه‌ای غافل شوند بدین ترتیب مسئله مدرک‌گرایی هر روز در جامعه آموزشی ایران گسترده‌تر و بغرنج‌تر می‌شود. نوعی رابطه متقابل میان مدرک از یک‌سود و از سوی دیگر منزلت و شخصیت اجتماعی، حقوق اقتصادی و اجتماعی، وضعیت، شغل و ... موجب شده است تا مدرک، جایگاهی مهم و حیاتی در زندگی اجتماعی ما داشته باشد. به عبارت دیگر باید برخورداری از دانش و تخصص، جایگزین مدرک‌گرایی در ساختار نظام اداری-اجتماعی کشور شود. برای رسیدن به این امر می‌توان با گسترش فنی و حرفه‌ای و سرمایه‌گذاری در آن و همچنین مهارتی کردن آموزش و پرورش و یا عبارتی جایگزین کردن آنها با مدرک‌گرایی به اهداف مدنظر نظام آموزشی دست پیدا کرد.

راهبردها

- راهبردهای مورد نظر در نظریه‌ی داده‌بنیاد، به ارائه راه‌حلی‌هایی برای مواجهه با پدیده مورد مطالعه اشاره دارد. به عبارت دیگر، هدف راهبردها تسهیل شرایط و فرآیندها در مرحله طراحی و نیازسنجی، اجرا و آموزش، ارزشیابی و ارزیابی بر بازار کار بوده است. در این پژوهش، راهبردهایی به شرح زیر ارائه شد:

نمودار شماره ۲. مراحل تدوین و طراحی، اجرا، ارزیابی استاندارد مهارت

تاثیر استاندارد بر کارفرمایان

ارزیابی استاندارد

طراحی استاندارد

- ۱- عدم تمرکز و تفویض اختیارات بیشتر به ادارات استانی و مراکز شهرستانی در زمینه نیاز سنجی و طراحی استانداردهای مهارت.
- ۲- تلاش در جهت هرچه اجرایی کردن نظام ملی صلاحیت و مهارت تصریح شده در برنامه پنجم توسعه کشور.
- ۳- بومی سازی استانداردها بر اساس توانمندی های هر استان
- ۴- تعامل بیشتر و مشارکت ذی نفعان و جذب منابع بیشتر
- ۵- بازنگری استانداردهای تدوین شده به صورت ادواری و مطابق با استانداردهای بین المللی
- ۶- ارزیابی، بازنگری و توسعه آیین نامه طراحی، اجرا و ارزشیابی استانداردهای آموزشی
- ۷- توسعه بسترهای قانونی ایجاد راهکار و مشوق های همکاری ذی نفعان استانداردهای آموزشی توسط سازمان
- ۸- تواناسازی مربیان و تدوین گران استاندارد و کارشناسان بخش ستادی سازمان فنی و حرفه ای
- ۹- ایجاد سازوکار تدوین استانداردها توسط استان ها و مراکز و مربیان و تدوین گران استاندارد و تجمیع استانداردهای تدوین شده در یک زمینه خاص توسط کمیته تخصصی مرکزی سازمان فنی و حرفه ای کشور

پی آمدها

مقوله های پی آمدی، نتیجه و حاصل راهبردها در مقابله با پدیده یا جهت اداره و کنترل پدیده هستند. در این پژوهش، سه مقوله زیر به عنوان مقوله های پی آمدی تشخیص داده شدند:

گسترش استقبال از استاندارد آموزشی

حضور فعال تر کارفرمایان در زمینه استانداردهای شغلی و آموزشی

افزایش کارایی و اثر بخشی استانداردهای شغلی و آموزشی

سوابق نظری و تجربی و دیدگاه های مطرح شده در خصوص استانداردهای آموزشی، بیانگر این است که چنانچه در جامعه نسبت به استانداردهای آموزشی احساس نیاز به وجود آید بسیاری از مشکلات حاشیه ای استانداردهای شغلی و آموزشی مرتفع خواهد شد. افزایش نیاز منجر به گسترش کمی و کیفی سطح تعامل و مشارکت کلیه ذی نفعان به استاندارد های آموزشی می شود.

در خاتمه باید اشاره شود که احساس نیاز و افزایش تقاضا منجر به افزایش مشارکت و تعامل در نهایت تاثیر بر کارایی و اثر بخشی هر سیستمی خواهد شد. کارایی و اثر بخشی استانداردهای آموزشی نیز متأثر از چنین فرایندی است.

منابع

- آزاد، ا. (۱۳۸۷). کلیاتی در مورد نحوه تهیه استانداردهای شغلی و آموزشی، برگرفته از سایت سازمان فنی و حرفه‌ای کشور. سیلور، جی.گ.، الکساندر، و. ام، و جی لوئیس، آ. (۱۳۷۸). برنامه ریزی درسی برای تدریس و یادگیری بهتر، غلامرضا خوی نژاد، انتشارات به نشر.
- استراوس، آ، کوربین، ج. (۱۹۹۰). اصول روش تحقیق کیفی: نظریه مبنایی، رویه‌ها و شیوه‌ها، ترجمه بیوک محمدی، تهران: انتشارات پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
- نجفی، ا، و خلفی، م. (۱۳۹۱). تحلیل الگوهای شایستگی شغلی ETA در فناوری‌های راهبردی و تاثیر آن در توسعه پایدار، همایش ملی مهارت آموزی و اشتغال در ایران، سازمان فنی و حرفه‌ای کشور.
- مهرعلی زاده، ی، قلاوند، ر، و مولایی، ش. (۱۳۸۹). طراحی و استقرار نظام جامع ملی مهارت و فناوری: تحلیلی بر روند تحولات و آسیب شناسی نظام آموزش فنی و حرفه‌ای استان کردستان، همایش ملی آسیب شناسی آموزش سنتی و گذر به آموزش مهارتی اداره کل آموزش فنی و حرفه‌ای استان کردستان.
- مهرعلی زاده، ی، (۱۳۸۳). جهانی شدن و چالش‌های رویارویی نظام‌های آموزشی و کارآموزی و مهارت‌سازی کشور ایران، سنندج: انتشارات ریش.
- احمد آلی، ک. (۱۳۸۶). جایگاه فرآیند آموزش‌های مهارت در استانداردهای بین‌المللی. ماهانه علمی، فنی و تخصصی سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور، ۴(۵۹).
- Paulson, k.(۲۰۰۱). Using competencies to connect the workplace and Postsecondary education. In R. A. Voorhees (Ed.)T New direction for institutional research [special issue: Measuring what matters: Competency-based learning models in higher education], ۱۱۰, ۴۱-۵۴.
- Fretwell, D. H, Lewis. Morgan V:M, Deij, A. (۲۰۰۱). A framework for defining and assessing occupational and training standards in Developing countries, information series no. ۳۸۶, European Union- European Training Foundation, World Bank: Human development network education department, human development sector unit-Europe and Central Asia Region, Washington, Dc, ERIC clearinghouse on adult, career, and vocational education, center on education and training for employment, College of Education, The Ohio State University, Columbus, ohio, European Training Foundation, Turin, Italy.
- Lossh, C. L. (۲۰۰۰). Using national and state skill standards for vocational- technical education curriculum development, information series no. ۳۸۳, vocational- technical education, consortium of states (V-TECS), ERIC clearinghouse on adult, career, and vocational education, center on education and training for employment, college of education, The Ohio State University.
- Marzano, R. J., & Kendall, J.S. (۲۰۰۷).The fall and rise of standards based education. <http://edci.10512.Wikispaces.com/file/view/Rise+and+Fall+of+standard-Based+Education.pdf>.